

SM:n lausunto hallituksen esityksestä kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksen luonnoksesta.

Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa kielitutkintoprosesseja ja mahdollistaa se, että kielitutkintojärjestelmällä pystyttäisiin vastaamaan suureen ja entisestään kasvavaan kysyntään. Sisäministeriö pitää näitä tavoitteita tarpeellisina ja kannatettavina.

Kuten esityksessä todetaan, yleinen kielitutkinto ja valtionhallinnon kielitutkinto ovat kansalaisuuslain (359/2003) mukaisia tapoja osoittaa kielitaitoedellytyksen täyttyminen. Lisäksi pysyvää oleskelua koskevassa hallituksen esityksessä HE 62/2025 vp ehdotetaan vastaavaa sääntelyä ulkomaalaislakiin koskien pysyvää ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa. Sisäministeriö nostaa esiin näiden kannalta kaksi huomioitavaa seikkaa: valtionhallinnon kielitutkintojen lakkauttamisen ja viittomakielen lisäämisen yleisiin kielitutkintoihin.

Valtionhallinnon kielitutkinto

Sisäministeriön käsityksen mukaan ehdotettu kielitutkintojen yhdistäminen ja valtionhallinnon kielitutkinnon poistaminen ei sinänsä aiheuttaisi muutostarpeita kansalaisuuslakiin tai ehdotettuihin ulkomaalaislain säännöksiin. Vaikka valtionhallinnon kielitutkintoa ei voisi enää suorittaa, ei olisi syytä olla hyväksymättä jo suoritettuja tutkintoja Suomen kansalaisuuden tai oleskeluluvan hakemisen yhteydessä eikä kyseistä tutkintoa siten tulisi poistaa niitä koskevista säännöksistä.

Sisäministeriö kuitenkin kiinnittää edellä sanotun valossa huomiota lakiehdotusten siirtymäsäännöksiin. Niiden mukaan ”muussa laissa tai asetuksessa tämän lain voimaan tullessa oleva viittaus valtionhallinnon kielitutkintoihin ja tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa tarkoitettuihin yleisiin kielitutkintoihin.” Olisi hyvä selvittää, miten siirtymäsäännöstä olisi tarkoitus soveltaa kansalaisuuslain ja ehdotetun ulkomaalaislain muutoksen kaltaisiin tilanteisiin, joissa ei viitata tutkintojen tulevaan suorittamiseen, vaan jo suoritettuihin tutkintoihin. Siirtymäsäännöksen perusteella kyseiset viittaukset tulisi jatkossa tulkita viittauksiksi yleisiin kielitutkintoihin. Tämä ei kuitenkaan olisi tarkoituksenmukaista tilanteessa, jossa henkilöllä olisi nimenomaan aiempi valtionhallinnon kielitutkinto osoituksena kielitaidostaan, ja kyseisen tutkinnon voitaisiin edelleen katsoa osoittavan vaadittavan kielitaidon tason.

Viittomakieli

Sekä kansalaisuuslain kielitaitoa koskevassa sääntelyssä (13 §:n 1 momentin 6 kohta) että ehdotetussa ulkomaalaislain pysyviä oleskelulupia koskevassa sääntelyssä (ehdotettu 56 a §:n 1 momentti) hyväksytään kielitaitoedellytyksen täyttämiseksi myös vastaava viittomakielen taito. Esityksen liitteenä olevassa luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi yleisistä kielitutkinnoista annetun

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

asetuksen muuttamisesta viittomakieli olisi jatkossa mahdollista osoittaa yleisellä kielitutkinnolla. Muutos on perusteltu ja tulisi todennäköisesti jatkossa selkiyttämään menettelyä myös sisäministeriön hallinnonalan osalta.

Kansalaisuuslain näkökulmasta viittomakieltä koskevasta muutoksesta ei suoraan seuraisi tarvetta lakimuutoksille, koska yleinen kielitutkinto hyväksytään lain mukaan osoitukseksi kielitaidosta (ml. viittomakieli) eikä laissa suoraan säädetä siitä, mitkä tutkinnon osakokeiden yhdistelmät riittävät edellytyksen täyttämiseen. Kyse olisi siis kansalaisuusasioissa siitä, että jatkossa viittomakielen osakokeet huomioitaisiin vakiintuneissa tulkinnoissa, ohjeissa ja viestinnässä.

Pysyvää oleskelua koskevan hallituksen esityksen näkökulmasta tilanne on kuitenkin erilainen, koska siinä ehdotetaan, että hyväksyttävät osakokeiden yhdistelmät kirjattaisiin lain tasolle. Koska viittomakielen osakokeet olisivat erilaiset ja niitä olisi eri määrä (kolme neljän sijaan), ulkomaalaislakiin tulisi sisäministeriön käsityksen mukaan erikseen kirjata se, kuinka monta osakoetta vaadittaisiin ja mitkä yhdistelmät hyväksyttäisiin. Kuten kielitutkintoja koskeva lakimuutos, myös pysyvää oleskelua koskevat lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alussa ja myös ne käsitellään eduskunnassa syksyllä 2025 budjettilakina. Näin ollen sisäministeriön on varmistettava se, että kielitutkintoja koskevan hallituksen esityksen vaikutukset huomioidaan eduskunnassa syksyllä pysyvää oleskelua koskevan HE:n käsittelyn yhteydessä.

Osastopäällikön sijainen, maahanmuuttojohtaja

Tuomo Kurri

Erityisasiantuntija

Pekka Lindroos

Jakelu

OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö

VN/1014/2025-SM-30

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: